

LA DÉCLARATION
DES NATIONS UNIES
SUR LES **DROITS**
DES **PEUPLES**
AUTOCHTONES

Le contenu de cette publication ou de ce produit peut être reproduit en tout ou en partie, par quelque moyen que ce soit, sous réserve que la reproduction soit effectuée uniquement à des fins personnelles ou publiques, mais non à des fins commerciales, et cela sans frais ni autre permission, à moins d’avis contraire.

On demande seulement :

- de faire preuve de diligence raisonnable en assurant l’exactitude du matériel reproduit;
- d’indiquer le titre complet du matériel reproduit et le nom de l’organisation qui en est l’auteur;
- d’indiquer que la reproduction est une copie d’un document officiel publié par le gouvernement du Canada et que la reproduction n’a pas été faite en association avec le gouvernement du Canada ni avec l’appui de celui-ci.

La reproduction et la distribution à des fins commerciales est interdite, sauf avec la permission écrite du ministère de la Justice du Canada. Pour de plus amples renseignements, veuillez communiquer avec le ministère de la Justice du Canada à l’adresse www.justice.gc.ca.

© Sa Majesté la Reine du chef du Canada
représentée par la ministre de la Justice et procureur général du Canada, 2022

ANNEXE

La Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones

Itoomsinnaim niiksi Nations Unies
Aotoitsikatoomiksi d'économie kii okyoowaitapi omaanitapaipi
Aawakasii kisom 2007

Istoohsin saapitsim miiksi Assemblée générale annistsooni 13 Aawakasi kisom 2007 tsstoyiik

[sans renvoi à une grande commission (A/61/L.67 et Add.1)]

61/295. Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones

Miiksi Assemblée générale,

Iitapskskanni ai'ihk otaistamatstohkssopwaiyi miiksi Conseil des droits de l'homme iitsinihtsii mii otaanihpowai 1/2 anihk 29 misam sootai kisom 2006 tsstoyiik, omahtaniihpi miiksi sstinaiks otakoht sapoossa mii iitsinnaipi Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones,

Iskokakyaosatoki mii o'kakihtsiaani 61/178 otanistsoonssi 20 Isstaatosi 2006 ts stoyiik, otsitanihpowaiyi aahk maahk oohkimatoohsa mii Déclaration maahkito kakyopaatossa mii omahtohpokopiimotsiihpiya, kii maahk saomai samohkissa. Maahkit sapistotsissa saomaotsiskihtiisi mii six 61 omaht annistsoohpi otsitohkanniopiotsiihpowai Assemblée générale,

Akot sapoiya mii Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones niitsit sinnaipi mii annexe iitit sinnaipi mii okakihtsimaanowai.

107th omahkoh kanoohssin, otanistsoonihssi 13 aawakasi kisom 2007

Annexe

Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones

Miiksi Assemblée générale,

Iih̄ta ksimots̄pi miistii otaanihpowai otakokam apotsiihpowai mi Charte des Nations Unies, kii otakokam apotsissa maahkit sapaakissa mii isstsitpohkimahpiya miiksi États kii ooht sapoohpowaiyi mii Charte,

Ii sapahtaaniip miiksi okyowaitapithat nitoi niitsipoiyiya sstikai niitsitapi, kii iiniip sstika niitsitapi maatsits̄sipa iitsiksipoiyi kii iihkannaiyoohkiitsitapiiyaop, aahkonoōhssa otsoohkiitsitapiiissa kii aahksinnakowaahssa,

Mat sapahtaaniihp okyowaitapi iihkanitaotohkoikiyaop, maatsits̄sipa aahkitaisikahk samma nitoi niitohtohtohtohkoikiyaop kipaitapiiwahssinnoonisti, iihkannatpiiyaop,

Matsit tssp sapahtaaniihp Okyowaitapiwa otomaitakssowaiyi, okakstsimaanowai kii omaanistapaiss̄powai maaaksowaotsitsksipoiyiimots̄s̄iisowa matapiwa kiya kannaitapi aahkohtai sikahkssamots̄siissa otoohkiitsitapiisowaiyi kaiyohtao omohtotoohpowawai, omaanistawaatsimoiyihkaahpowa, otoohkiitsipaitapiiys̄sowaiyi iikitahkimiya mii akaqsts̄simaani aahksowai sikahkssamots̄siyaosi iikitahkip kii maat anists̄iwa, kii matsikaksokapiwa,

Mat sapahtaaniip okyowaitaitaooiwa, aiyastots̄sissa otsitotohkoikiihpowaiyi, isskot saohkoi sikahkssamaya,

Istiksims̄staosi Okyowaitaitapiwa iikotokohkoiyimya anik aoksis̄totohahpiya samoi kii aanohk, aakaoists̄i iiks̄itotohahpiya, ist̄sitotohahpiya naapiapii Matomowahpiya otsskimaanowaiyi, otsit akiyoohspowaiyi ksaahkoists̄i kii otaoohsowaiyi, omaht sowao ohkot, niitanियाopai, maahkoohk awtao kakihtsimatossa otait̄sihtatopowaists̄i kii onoōhk anist sokits̄ihtaahpowaiyi,

Aownip onahkatapissi aahksinnakissi kii aahkai kitsimatossi omaahk aistots̄sissa iihpipotowaahpiya okyowaitaitapi omaahk awataokakihtsimatossa otsitapawaawahkaahkpiya, omaanistaoōhkots̄simaahpiya kii opaitapiiys̄sowa, Otatsimoiyihkaanpowaiyai, maanits̄sinnikass̄pi akaitapi kii anaak otssats̄koohts̄ kii paiyoohsapaitapiwa niitsitapi kii oomaanitaokayoopihipowaiyi, aoki itotamapi otsitotohkoikissa otksiimaanowaiyi, kii otsit akiyoohss̄powaiyi ksaahkoists̄i kii otaoahsowaiyi kii omaanistaoōhkoinaanihkoohspowaiyi,

Aoki mat aonip ot onahkatapissi ahksinanakissi kii aahksikits̄simohkatossi okiyowaitaitapi otsitotohkoikissa omahkawatpaissa nitoi niits̄s̄innaipi miists̄ii innaists̄iys̄siists̄i, kii sstikists̄i ots̄sit sapistotoots̄iyyihpowaiyi kii sstikists̄i sokaaksi potakssiists̄i miiksi aokakihts̄simaiksi ninnaksi,

Kii ii ksimats̄s̄sip niits̄iii okiyowaitaitapi omaanistaohkanipiyoot̄siisowaiyi ninnapi, kots̄simaani, paitapiiys̄sinni kii ai pomiks̄ipotohpi opaitapiiys̄sowaiyi kii aak ssikaaatstop sikahks̄its̄ots̄simaani kii aistaps̄kowahpi matapi ots̄ts̄ts̄sihpi,

Iisapohkinnaiya miiksi okiowaitsitapi otawat aokakihtsimatoohssa otaak akiipohtohpowaistsi iitap itsstapiistsi oostowa kii otsskiimanowaistsi, otsit akiyoohsspowaiei ksaahkoistsi kii isstakaanistsi akohtsskonnatsipohtoomiya kii oomanistaipohtooohssa onohk aksipotakssowaistsi, otaanistapaitapiihpowaiei kii otsisamaistotsipowaistsi, kii maahkoht akiyaipohtooohssa tssapoossa onoohk anistaitsiitahpowaistsi kii otaokotsimatoohpowaistsi,

Aonihp kammaiakiihk niitsitapiyookakssinni, paitapiiysinni kii niitapaissaopi iitap sokapi omaahkomanistaiihtsissi nitoiyi aahkoht aikaiyiistapai sokapissi niitai toitsikatopi anno environnement,

Itotammipotsip miistsi iitap iikakimaopi aahkawsowat aawahkaatsiyaossi niitsitapi otsskiimaanowaiyi kii otsit akiyoohspowaiei ksaahkoistsi okiyoowaitsitap maahkitsoowaat awahkatsiiaosi kii aahkitaooohkoinaaniihkohssa kii maahksi kaiyiistapai pomikapissi opaitapiiwahsowaiyi, omaahk sokohpokapaitapiim aahssa okiyowaitapi kii aakaisikihkitapi annowa ksaahkoi,

Iitspiaonip otsit otohkoikissi okiyoowaitsitapi otsitapiimowaiksi kii otsiikhkowaawaiksi omaahkomanistaiyinnissa omanistai stawatsimaahpowaiei, isksinnimatstohkssinni, saiskapihtsimaani, kii omahta aak aisoksipaitapiihpowaiei okossowaiksi, pookaiks otsitotohkoikihpowaiei maahkaisokotoitskatahssa,

Iihpai ksimihtaop amii iitasapahtaanissi iitotohkoikiyaopistsi mii innaistsiiysinni, iiht sapistotootsiiaopistsi kii stsikistsi sokokakitsimaanistsi miiksi istoohtsiksi aokakihtsimaiksi kii okiyoowaitsitapi, toksskaistsi ispahkitapi international iitohtapitsiitopi, isspohkimmotsspistsi, ipatsstatopi, iihpipotootsspi kii niitsipatohkoiyoohkiitsihipi aitatopistsi,

Matohpssksiskatakiyaop tsska inaistsiiysiiistsi, sapistotsimaanistsi kii sstsikii iisokaksipotsihipistsi, kii niitsiksokowaahktsiyaopi, Anistsiyai ist skonatapi otaanistohpokatapiimotsihipi okiyowaitsitapi kii miiksi kanomiiyanist sikohkaokakihtsimaiksi,

Iinowaamihkassatop tsska mii Charte des Nations Unies, mii Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels¹ et le Pacte international relatif aux droits civils et politiques,² nitoi mii Déclaration et le Programme d'action de Vienne² iiyannakiihp okyowaitapiwa otaahkowataokakohtomooohssa kii maahk awatapaissa. Anniyai iitak awataokakohtomooohsiya, kii aahk saohkoo kakohtommowaahsa, kii maahkawataokotsimaaniya, kii opaitapiiwahssowaiyi maahk omaanistaistootsissa,

Naok aisksinnip otsaitstsissi anohk aamowa Déclaration maahkoht sikaatsaahpi okiyowaitapi maahkoht awataokakohtomooohs kii aawatapaissa, tssapoossa droit international,

¹ Voir résolution 2200 A (XXI), annexe.

² A/CONF.157/24 (Part I), chap. III.

Isapokinotsp kam oniihki Niitsitapiiwa anitsisk otsitotohkoikiipowaw iitotistaopistsi anohk aamoi Déclaration iikakohtsiistap sapatsimapi niitai ksokowaamotsiiaopi okiowaitsitapiwa kii miiksi kanaomiyaniist sikohkaokakihtsimaiksi, ototsiia justice, démocratie, aahk ainakissi maa matapiwa otsitapiiwahssinni kii otsitotohkoikiipistsirespect des droits de l’homme, de non-discrimination et de bonne foi,

Liktsimaiya miiksi kanaomiyaniist sikohkaokakitsimaiksi maahkoht sapoohssa kii maahk sopoiyaahkissa miistsi iihpohkimahpowai maanistsittap itsstapiihpi okiyowaitsitapi peoples totsiistsi instruments internationaux, nit aniyaop miistsi iitap itsstapiiistsi matapi otsitapiiwahssinni kii otsitotohkoikiihpi, aohpokopiimassa kii istoiyiikakimatoosa miiksi matapi otsitap itsstapiihp,

Iiyana’kiihp miiksi Nations Unies iik ototamapiwa otsitsinapsspowaiyi anohk kii iisoohtsik maahk aiyanaihohtoohssa kii awotaahkatoohssa okioaitsitapiwa otsitapiiwahssinni kii otsitotohkoikiihpi,

Otomaitakssowaiyi anohk aamo Déclaration iik itap ototamapi aahkitapioaosi aahkonissi, aahk akii potsissi kii aahk awotaahkatosi otsitapiiysowaiyi kii otsitotohkoikiipowaiyi kii omaahk awatapaissi okiyowaitsitapi kii omahk aksipotakssowaiyi iitapitsstapi miiksi Nations Unies omaanista apaispowaiyi, anohk aamo iihtaipoiyaopi,

Aonip kii isk sapahtaanip omiiksi okiyowaitsitapi maanistsitsitapiihpi iitotohkoikiiaahk sowai sikahk samahssa aitaipitsstapiiissi matapiwa otsitapiiwahssinni kii otsitotohkoikiihpi niitsitonipi droit international, kii miiksi okiyowaitsitapi iitstakiiya iitokiyowaitotohkoikiyaop maatakohkot saipotsipi maak omanistaipaitapiiissapossess, soksipaitapiiysinni kii maahksi kaiyiistap awakiyowatossa otsitapiiysowaiyi,

Aonihp omaanistsi poihipi okiowaitsitapi aipatohkooh pokiiyoohkiitsi otsitopiipowaiyi kii anniyai othkanai yoohkitaipaitapiisowaiyi iihkotoh paisksskatakiyaop,

Iiniiisstaop anohk aamo Déclaration des Nations Unies sur les droits des peuples autochtones aakitapssinnakiyaopi iihkottotsipistsi aahkohpwataossi nitomannists iikakimaani kii:

Article 1

Okiowaitsitapi ii sopoiyapitaohkoikiiya maahksitaamaistotsiissa, maanistohkowitzitapiihpowaiyi kiya omaanist itsitapiihpiya, otsitapiiwahssowaiyi kii maahkawat apaissa libertés fondamentales niitsit oniihpi mii Charte des Nations Unies, mii Déclaration universelle des droits de l’homme³ kii droit international relatif aux droits de l’homme.

³ Résolution 217 A (III).

Article 2

Okiowaitsitapi kii maanist itsitapiihpowaiyi akawatapaissiya kii nitoi nitsipoyiimiya sstsika matapi kii maa nitsitapiwa kii iitotohkoikiya maahk awat apaissa kii aahkahk sowai sikahkssamahssi, miistsi aistotsissa otsitapiiwahssowaiyi kii otsitotohkoikiihpowaistsi, niit aniyaop miistsi opaitapiiwahssowaistsi kii omaht otsitapiihpowaiyi.

Article 3

Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk awatapisowai otaanit sokitakihpowai. Tskaa miistsi otsitotohkoikiihpowaiyi maahkawat aokakihtsimaaniya aahsai sikaatsstooohssi kii nitoi maahk awaawataoohkoinaanihkoohssa kii omaanist aohkoowaitapiihpowaiyi kii opaitapiyssowaiyi.

Article 4

Okiowaitsitapi, aiyai stotsissa miistsi otsit otohkoikiihpowaistsi kii maahk awatapaissa, maahk awataokakihtsimaaniya kii maahk awatapaissa onohk anist sokitakihpiya kiya aitototstiissi miistsi otawatapotsipowaiyi ki miistsi otawatsitapiiwahssowaistsi, nitoi otaak anistohtsiponihtaahpowaiyi miistsi otawatapssowaiyi.

Article 5

Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk omanist awaawataatosa kii maahk aiyaiptoohssi omaanist aokakihtsimmaahpowaiyi, okakihtsimaanowaiyi, otohkoinaanihkoohspowaiyi, omaanist aohkoowaitapiihpowaiyi kii opaitapiyssowaiyi, kii maat saipotsipa, makitsinapssissa, miiksi itotam aokakihtsimmaiksi omaanistao kakihtsimaahpowaiyi, otohkoinaanihkoohssowaiyi, omaanistaoohkowaitapiihpowaiyi, opaitapiyssowaiyi miiksi aokakihtsimaiksi.

Article 6

Miiksi okiowaitsitapiomaanist itsitapiihpi iitotohkoikiya une nationalité.

Article 7

1. Nitsitapi miiksi okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk ai paitapiissa, aahk sowanooksi stotsissi oostomowa kii oksimihtaanowa, maahkawatapaissa kii maahksaowapaitsiistaan aahkohkaanooksistotowahssa.

2. Okiowaitsitapiwa iihkowi tsitoomiya maahk awatapaissa, maahksikiniipaitapiyssa kii maahk sowapaitsiilhtaanowa ot oohkiitsitapiissa kii maatakohtsi stotowaiya maahkao motsinniyahssa kiya sstikai kssaakapi, iitsin anistop aiskototaotowaahki pookaiksi aaksinait aitapipotowahssa noohkiitsitapiiks.

Article 8

1. Okiowaitsitapi kii omaanist itsitapiihpi ii totohkoikiya aahk sowaiskohtoi oohkiitsipaitapiiyatsaahssa kiya aahk aisaak ssikaatstsoohsi opaitapiiwahssowaiyi.

2. Ai sokhkaokakihtsimaiksi akitihtakiya omahto sowaakitaiihtsiihpi, akoht aiskokamotsipotsiihpi:

- (a) Miiksi otaaniihtsiihpi maahkoht anookihkipi miiksi matapiiks otoohkiitsitapiiyssa, kiya opaitapiiwahssowaiyi kiya omaanist ao noohspowaiyi.
- (b) Mii otaaniihtsiihpowaiyi maahkt atstoohsa otaoohsowaiyi, mii ksaahkoi otsitakiyoohspowaiyi, kii miistsi otsit aohkotsimatoohpowaiyi.
- (c) Anik ist sakohtsiistap ipiyaahpi okiowaitapi kiya maahkomiiksist ai kitahkipi otsitotohkoikiihpiya.
- (d) Otaak anistsinatspi otaak anist oohkiitsipaitapiiyatsaahpiya kiya maahkohposohksipotowaahpiya.
- (e) Kanaomiyaanistsi kaiyistapitsitsinikssin ihtaitapaiyikakimatahpiya ihtak koohkoi kaimahpi kiya maa noohkiitsitapi ihtaisikahksi stotowahpi.

Article 9

Okiowaitsitapi kii nitsitapiiks ii totohkoikiya maahk itsinnitapiiissa miiksi niitsitapi kii omaanistohkowihihpiya, iht sapaowpi innahkootaohkotsiiaopi nipaitapiiyssinni miiksi kitsiikowannoona kii ihpokitapiimaiksi. Maatak itstsiipa sikahksistootsiiyssinni aaksipaipiksipi maahkoht issikaatstopi miistsi iitotohkoikiyaopistsi.

Article 10

Okiowaitsitapi maat akohtsskohtoiyiistapipiyaawa mii otaosowaiyi kii otsitakiyoohspowaiyi otaosowaiyi kiya otsitakiyoohspowaiyi ksaahkoi. Maatakohkot iistapipiyawa miiksi matapiwa mii otaoohsowaiyi kam sowawatsiksimsstatoohssa kii sowai sopowahtsisatahkiya kam sstaassa maahksistap aatoohsa miiksi okiowaitsitapi iitotohkoikiiksi kii aohk sapistotootsiiyssa kii naitoht sapistootoosiimaahkiya niitaaksi ponihtataahpiya, maahkohkot anistsoaki, kiya maakskohkotaahsa sai sapistotootsiissa.

Article 11

1. Okiowaitsitapi iihkanitaotohkoikiya maahk aistotsissa kii oomanistaipohtoohssa opaitapiiwahssowaiyi kii omaanistapaispowa. Iitsin anistop otsitotohkoikissa maahkomanistaipohtoohssa kii maahkawaawotaahkatossa opaitapiiwahssowaiyi, iskoohsik, kii issoohsik kii anik omaanistaakaakoiyoohkiitsiihpi opaitapiisowaiyi, kii assak aniyaopai akapiistsi iikai tapaissaopistsi, kitihtakssinnoonistsi iskoohsi, niitai satsstaopi, kitatowapsinnooni, kitsissitapiiyatsinnoonistsi kii ainipistsi kii ainikatokaoki kii ki sinaakssinnooni.

2. Ai sikohkaokakihtsimaiksi akssk sopoiyap okamootohtoomiya mii otaanooksistotsipowaiyiredress, tsiya aahkamapstsinaisksi ponihtasi, iipokakohtimi otaak anist akiipoohtopiya miiksi okiowaitsitapi, iihpinnakowaiyi mii otaanistapaitapiihpiya, otokakssowaiyi, otatsimoiyihkaanowaiyi kii miistsi omaht awaatowapsspowaiyi maahkotoom sapitssa makomatskahtoohssa, kiya maahksi kitahkissa okakihtsimaaniwaistsi kii opaitapiiyssowaiyi.

Article 12

1. Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk sapakissa, aistotsissa, akiipohtoohssa kii aistamatstohkissa otatowapssowa kii otatsimoiyihkaanowaiyi; maahkomanist ainakowaahssa iihpinnakowaiyi kii maahkaooohsohkowahssa miistsi otaawaatoyitsipowaistsi ksaahkoi otaak itstsihpiya; iitotohkoikiya maahkohtsisitapiiyssa naatowapiistsi; kii maahkoohk isskotsipohtoohssi otsinnimihtaannowaiksi oostomowaistsi kii oohkiyoowaistsi.

2. Kannaomiiyanist sikahkaokakihtsimaiksi aak itsstakiiya maanistaakoh kot isstsissa, aistoohkissa, kii/kiya maahksinisksipstsiptohtoohssi iihpinnakowaiyi otaawaatowapssaopistsi kii iniiksi oostomowaisti otaiyinnipowaiyih, maahk saohh paiksissassowaiyi kii maahkoh pokapotakiimahsi okiowaitsitapi, otsitap itsstapiihpi, maanistaak aohkot ikinnisapakipowaiyi amoostsi ihtsipoiyaopistsi.

Article 13

1. Okiowaistsitapi iitotohkoiki maahkssksi paipiksissa, issitapiiyssa, maahk akohtoohssa kii maahk innaahkootaipohtoohssa iskoohtsik omaanitsi paitapiihpiya, otsipowahssowaiyi, otsi tsinikssowaiyi, otsii kakiyoopaatopowaistsi, otsinnaipowaiyi otsipowahssowaiyi, ossinnakssowaistsi, kii maahk ainihkatoohssa otsit aohkowaopiipowaiyi, ssksimaanitsi, kii matapiiks.

2. Kanomiaanist sikohkaokakihtsimaiksi aak iik akimaiya aamostsi iitotohkoikiyaopistsi aahk awotaahkatossa kii maahkat sopoiyaahkissa maanistaak otsistapitakihipi okiowaitsitapi kii aahk otsistapitowaahssa miistsi politiques, juridiques kii maanist aiyaaaksi potsiihpiya apotakssinni, kii maaksstinnaoah tookisatoki kii maahkitsipotakssa aakoh tookissi.

Article 14

1. Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk awat apaotsissa kii iyaakohtoohssa isksinnimatstohkssinni kii iitaiksinnimatstohkiyaopistsi ki aahkohpaysinnimatstohkssa otsipowahssowaiyi, mannistaak sopoiyawaistamatstohkatopiya opaitapiiwahssowaiyi kii omaanistapaispiya.

2. Iitsitapiiwa, iitspiyonowa pookaiks, iitotohkoikiya kannao miyanists ksinnimatstohkssinni miiksi ai sikohkaokakihtsimaiksi maanistaak sowai sikahkssamahpi miiksi niitsitapi.

3. Miiksi kannaisikahkaokakihtsimaiksi aakihtsinnaooh pokapotakiimiya miiksi okiowaitstapi, maahkit sopoiyaahkissa, miiksi okiowaitstapi maanistsitsitapiihpi, iitsspiyoonowaiyi pookaiks, matoh panniyaop miiksi maatsitaopiiksi otaoohsowaiyi, iit saiyaopiiksi, maakohkohkoisksinnimatsaahssa, maakohkot anistsiissi, aahkohpssksinnimatsaahssa opaitapiiysowaiyi kii otsiitsipowahsowaiyi.

Article 15

1. Okiowaitstapi iitotohkoikiya aahkainaimahssa kii otomiyaanistsitapiissa niitsitapiiks omanistapaitapiihpiya, opaitapiiwahssowaiyi, isskoohtsik omaanistsipaitapiihpiya kii onoohk aitsiitatoohpowaistsi tsiistssk akitsinakoia isksinnimatstohksinni kii ai saitsinikatopistsi.

2. Miiksi kanaomiyanist sikahkaokakihtsimaiksi ak aksiikakimaiya maahk sapakissa, kii maahkoh poapotakiimaahs miiksi iitapitsstapiiksi okiowaitstapi, maahkitsiitsskaamatoohsa kii maahk saipotsissa otaisikahk samotsiiyssa kii maahkitap aiyiikakimaahssa maahkaiyiiponniisatsisa, maahk aotsistapitootsiiyssa kii maahkai soksiksokowamotsiiyssa miiksi niitsitapi kii sstika matapi.

Article 16

1. Okiowaitstapi iitotohkoikiya maahk apaitotakssa saiksistoohssissts kii iihthaotsimaopiksi sstipowahssiistsi kii maahsitsissitapiissa otsipowahsowaistsi kii maahkatooh taiyissitapiiysssa anni nitapi mii napiapi kii aahk sowaisikahksamotsiissa.

2. Kanaomiyaanists sikohkaokakihtsimmaiksi ak sopoiyaahkimiya maanistaak omaanistsitainakoohssi okiowaitstapi opaitapiiwahssowaiyi miistsi saksitoohsiistsi kii tsiniksinni mii istaiyoohtsimiyaop kanaomiyaanist sikohkaokakihtsimaiksi otaawaawatatopowaistsi. Kanaomiyaanistsikahkaokakihtsimaiksi, sans préjudice miiksi maahk sapakissa aahk sowaistapskowaahssa, kii iihkot ai kitsimmiiya awatsinaaniiksi iitaisaksistaopi kii iitaotsimaopiksi maahk ai tsinni potakssa niitsitapiapi, kii maahkitainakoohssi nitomiyaanistsitapiiyaopi.

Article 17

1. Kanaomiyaanistsiitsitapi maanistsitsitapiihpi kii okiowaitstapi iitotohkoikiya annik iitsinihtsiistsi amiistsii droit du travail international kii national.

2. Kanaomiyaanistsikahkaokakitsimaiksi akohtoh pokopiimiya okiowitsitapi maahkohkaawotaahkowaahssa okiowaitstapipokaiksi niitsowakoht atsiistotowahpiya mii otaohkoinaanihkoohssa kii maahkit sowapaotakyatsaahssa mii isskaanapi kiya maahkoht issaanapissi ma pokaawa isksinnimatsaahpi, kiya omaht aak istsiistomihpi, maahkoht sao otsitspitakihpowai, aatsimoiyihkaani, makamotapi kiya oohak soksipaitapiihpi, iihpsksskatakiyaop aksikam atsii stotowahssa kii maanist ototamapiihpi isksinnimatstohkssinni omaht aakohkoiskonnatapiihpi opaitapiiwahssowaiyi.

3. Okiowaitsitapi maanist itsitapiihpi iitotohkoikiya maahk saiyyit sikahksistotowahssa mii apotakssinni kii, notamment, apotakssinni kiya aponihtatahpi omaht apotakihpi.

Article 18

Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahkitsinapssa aak okakihtsimatoki aakitapitsstapiistsi otsitotohkoikihpowaistsi, miiksi iihpohkimaiksi maahkotsotowaiipissa kii naokoht sapaop miitsi iih akssapaopistsi mii aapaotsipi, kii matanistsi maahk aksipotakssa miiksi okiowaitsitapi oostowa omaanistaak akakihtsimaahpi.

Article 19

Kanaomiyaanistsikahkao aakstsinai iinapsskoiyiya miiksi okiowaitsitapi otaakohpokapotakiimaahpi iitap itsstapi mii omahtaksipoihpowaiyi kii ootowa maahkitsinapssi miiksi otohokimmaawaiksi omaahk aipowatomookiya maahkt sowaak natsiistotowaahss, omaahk awat sapitsissa maak sapitsiissa saomohtaistotowaahki mii maani akakihtsimaani akoht issinnaahpiya.

Article 20

1. Okiowaitsitapi iito tohkoikiya maahk aawat aksipotakssa otaipowatomookowaiksi, koinaanskoohsinni kii omanistakaohkowitzapiihpowaiyi kiya kannakaatsiiyssistsi, maahkohtowaawotaahkatopowaiyi onoohksikinniipaitapiiyssowaiyi otaohkotsimaaniya kii ooht aiyiistap awakiowaatopiya paitapiiyssoinni, kii maahk aitsinapssa miitsi opaitapiiyssowaiysi kii otohkoianaanskoohssowaiyi.

2. Okiowaitsitapi matomowaiksi oohtakamotahpowaistsi kii maahkoohk awakiipohtohpowaiyi opaitapiiyssowaiyi iihkotohtohkoianaaniya kiya ookamotsipotsiihp.

Article 21

1. Okiowaitsitapi iitotohkoikiya, aakoht sai sikahksamaahssa, otakawakiipohtooahssa otaanist aohkoianaanikoohsipiya kii omaanits apaitapiihpiya, iitsinaniyaop, notamment, amii issksinnimatstohkssinni, apotakssinni, aakitsksinnimatsaahssa kii maahk aiyiitakksinnimatsaahssa apotakssinni, koiikkaani, ksikapistotakssinni, sokimohssinni kii maahk sai tapaitsihtaahssa imaanitapaitapiihpiya.

2. Kanaomiyaniist sikohkaokakihtsimaiksi ak sopoiyaahkimiya kii, itsitsokapiihpi, akitsiikakimatoomiya maak omanitsitaihtsissi kii maahksikaiyiistap ai sokapissi omaanitaohkoianaanikoohsipowaiyi kii onok anistapaitapiihpiya. Niitsitsspiyaoniihp otsitotohkoikiihpi kii besoins particuliers miiksi okiowaitsitapi ot omahkitapiimowaiksi, otaakiissin, asitapi, pookaawa kii matapiwa ipatohkoi saikotsapssi.

Article 22

1. Iitspiyai sopoiyaahkip otsitotohkoikiihpi kii besoins particuliers ammiksi okiowaitsitapi otomahkitapiimowaiksi, otaakiissin, asitapi, pookaiksi, kii saikotsapssiiksi aamo aoht sapaoki Déclaration.

2. Kana omiyaanistsikahkaokakihtsimaiksi ak sopoiyaahkimiya, kii oohpokapotakiimiya okiowaitsitapi, maahkoht sopoiyaahkissa Okiowaitsitapiu otaakiissin kii pookaiks maahk aitaam itapaissa aiyokomowahssa sayipomapi, ksisaakapi, kii sikahkssamotsiiyssinni.

Article 23

Okiowaitsitapi iitotohkoikiya maahk awataototamipotsissa miisti ot sokitsipowaistsi kii otaak ototamipotsipowaistsi maahkoht ototamipotsissa otsitotohkoikihpowaistsi kii otaak akiipohtopowaistsi. niitsitspiyaonip, okiowaitsitapi iitohkoikiya maahk iit tsitsinapaissa awakiipohtoohki kii aiyao kakyoopaatoki soksisstomssinni, koiskaani kii sstiki niitaokoinaanihko ohsaopi kii nitap aitapiyaopi ihtsissinnaahpi niittsitapi kii, niitaakohkotsipiowaatoohpi, aahkoht apotsissa miistsi ootowa omaht apaotakihpowaiyi.

Article 24

1. Okiowaitsitapi iitotohkoiki omaht aisokinnakihpowaista oohtaisoksisstomihpowaista, iitsinnaniyaop aahkaiskskatsissi oonohkatapiistsi kii aahk aiskskopaatosi oonahkatapi saamistsi, kanaow miyaanistsi pikssi kii oohkotokiyapi. Niitsitapi omaanistsitsitapiihpi maatsitotohkoikiya maahkoht issitapiissa, ki aahkot sai sikahkssamahssa, mii kanapitapiiyssinni, kii sokinnaipiyootsiiyssinni.

2. Niitsitapi omaanistsitsitapiihpi noohkatsitotohkoikiya mahk tsissitapiissa iitohkanaisokapi sokinnakssinni kii sokskskatakssinni. Kannaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi ak itapiiakimaiya maahk sapakissa aamo iitotohkoikiyaopi maahk anistsissi.

Article 25

Okiowaitsitapi iitotohkoikiya omanisstoakiyoohspowaiyi tsissa kii iskonnatsipohtoohssa otatsimoihkaanowaiyi amii otsitopiihpowaiyi, otaohsowaiyi, otsitokikaahpowaiyi, otsit akiyoohsspowaiyi ksaako, aohkiiyik, issokimmiistsi kii sstikai otsstakaanowa kii maahk omanistaiyinnissa maahkohtsitsissitapiis maanakitapi.

Article 26

1. Okiowaitsitapi iitotohkoiki otaohsowaistsi, otsksiimaanowaiyi, otsit akiyoohsspowaiyi, itsstakaanowaistsi, aiya otaisksahaiyinnipowaiyi, ookikaahpowaiyi, ooh issitapiihpowaiyi, kiya otokotsimatopowaiyi.

2. Okiowaitstapi iitotohkoikiya maahksinaanatossa, mahkohtsissitapiissa, aapotsissa kii maahk aiyinissa otsksiimaanowaiyi, otsit akiyoohspowaiyi otaoohsowaiyi kii itsstakaanowaistsi otaiyinnipowaiyi otsinaanatoohssa kiya sstikai otaanistsi totohkoikihpowaiyi kiya owahtaiyissitapiissowa, mat aniyaop mii otokotsimatopiya.

3. Kanai sikaahkaokakihtsimaiksi ak anistsiya accordent reconnaissance kii aawotaahkatoomiya juridiques miitstsi sskiimaanistsi, otsitakioohsspowaiyi ksaahkoistsi kii otsstakaanowaistsi. Anni niitonihpi akohpinnakiihp miiksi niitsitapi opaitapiiwahssowaiyi kii omaanistai naanatoohpiya ksaahkoi.

Article 27

Kanaomianist sikaahkaokakihtsimaiksi ak itstakiiya kii iitsipotakiiya kii akohtsissitapiiya sokapi otokokakihtsimatopiya miiksi niitsitapi, anik ootaksowawaakohkootsiiihpowaiyi aitotstsiissi okiowaitstapi otsksiimaanowaistsi, otaosowaiyi, otsitakioohsspowaiyi ksaahkoistsi, iipihksskatsiihp Niitsitapi omaanistaokakihtsimatoohpiya ksaakoistsi, maahkit onissa kii ookakihtsimatoohssa otsitohkoikihpowaistsi ksaahkoistsi, otsitakiyoohspowaistsi ksaahkoi, otstakaanowaistsi, matohpanniyaop miistsi otsiikaiyai naanatopowaistsi ksaahkoistsi kiya otokotsimmatopiya. Okiowaitstapi matsitotohkoikiya maahkitsinokakihtsimaani aamo iihstipoiyaopi.

Article 28

1. Okiowaitstapi iitotohkoiki maahkohtokoinaansa, iihpaniyaop aahkssksapistotoahssa, kiya, otsit saookotanistsiihp, mii sapatsimapi kii sokapi, aahkohtssk sapistotsip miistsi sskimaanistsi, iitakioohssaopi ksaahkoistsi kii isstakaanistsi iikaiyainaanatopi kiya ootokikaop kiya issitapiiyaopi, kii matomowa, isstaanitopaopi, tsiusitapiiyaop kiya iiksistotsip kii maat sapitsimma miiksi niitsitapi.

2. Kaminaok ikinniisapistotsiss miiksi matapi iitotohkoikiiksi, mii isk sapistotowahpi, akohkot annistapi ksaahkoi, iitaakakiyoohssaopi ksaahkoi kii istakaanistsi nitoi aahk anistakaowa kii aanist sokapi, aanikohkowa kii régime juridique kiya aahk anistapi iihntaohpommaopi kiya nitoi niitsoiyi.

Article 29

1. Okiowaitstapi iitotohkoikiya maanistaak omanistai sokapiihpi kii aawotaahkatop mii environnement kii omanistaksisamitaohkotsimaahpowaiyi miistsi otaoohsowaiyi kiya otsitakiyoohsspowaiyi ksaahkoistsi kii isstakaanistsi. kanaomiyansikahkaokakihtsimaiksi ak itstakiiya kii tsissitapiiya istsspomowahpi okiowaitstapi mii aakoht omanistaisokapiihpi kii aawotahkaopi, kii maatakoht sikaahkssammotsiiaopa.

2. Aakaomiyaanist sikaahkaokakihtsimaiksi ak sopoiyaahkimiya maahksaitsistsisi iitothoohpi, kiya aaksaitsiistapiksistakiiyaosi isskaanapi matières miiksi okiowaitstapi otsskiimaaniwaistsi kiya otsit akioohsspowaiyi ksaahkoi saisaptiissa kii sopoiyap iinapskoahkiya.

3. Aakaomiyaanist sikaahkaokakihtsimaiksi ak sopoiyaahkimiya maahk itstsissi maahkohtao kakiyaossatoohpiya, kii iisokinnaahpiya okiowaitsitapi, miiksi iihotoohkooohssi miistsi isskaanapistsi kii mahkstamohtsissitapiiyssa miistsi iihotoohpistsi isstaisk sokinnakiopistsi.

Article 30

1. Iiyinakiyapiistsi maat akit apiwa miistsi sskimaanistsi kiya otsitakiyooohsaopi ksaahkoistsi miiksi okiowaitsitapi, kami naok itstisiki makamotapi tssksiskatakiyaopi kii issapitsstoohkip kiya sstiskai otaiyak sapitsiihpowaiyi kiya otsiikamanistopi miiksi otsitap itsstapiihpi okiowaitsitapi.

2. Kanaomiyaanist sikaahkaokakihtsimaiksi ak supoiyapoh pokopiimiiya miiksi otsitap itsstapiihpi okiowaitsitapi, kii akoht sapoiya sopoiyao kakihtsimatopi otaak anitawataatopiya kii niit aniyaop miiksi otohpohkimmaawaiksi, saomaooht aiyissitapiiyaoki otssksiimaanowaistsi mii iiyinakiyapi.

Article 31

1. Okiowaitsitapi iitotohkoikiyya maahk oomannist aiynissa, aawotaahkatoohssa kii maahk awakiipohtoohssa mii oohtainakohpi opaitapiiyssowaiyi, aoki mat aniyaop mii oohtainakohpi leurs sciences, otsissitapiiyatsoowaistsi kii opaitapiiwahsowaistsi, iitsin aniyaop ressources humaines kii génétiques, iihaisapipommaopi, saaamistsi, niitssksinihpi saiski, ksaahkomiitapi oosaisksikapssistsi, tsinikssistsi, sinaakiyapi, satstaani, aawahkanni kii nitsitapi omaanistaikahtspi kii ainipistsi kii ainikatokatopi. Matsitotohkoikiyya maahkomanistaipoohtoohssa, ookakihtsimatoohssa, aawotaahkatossa kii awakiipohtoohssa propriété intellectuelle oohtokakihtsimassi opaitapiiwahssowaiyi, otsiitsitapisimannowaiyi, kii otsitsitapi nikatokaani.

2. Pokssiimasa okiowaitsitapi, aakaomiyannist sikaahkaokakihtsimmaiksi ak sopoiyaahkimiya maahk onissa kii aawotaahkatoohssa miistsi otsitotohkoikiihpiya.

Article 32

1. Okiowaitsitapi iitotohkoikiyya maahk awatskskatsissa otaakotoom apotsipiya kii kii otak anistoh kototsipiya maahk akiipohtoohssa otaak anistohtsissitapiihpowaiyi otssksiimaanowaistsi kii otit akiyoohspowaiyi ksaahkoistsi kii sstiki otstakaanowaistsi.

2. Kanaomianist sikaahkaokakihtsimaiksi akoh pookopiimiiya kii akohpok apotakiimiiya, akoht sapoiya sapatsimapi, miiksi okiowaitsitapi otsitapitsstapiihpi kii oostowa otohpohkimmahpiya maahkaispistotsimaani maahkit sopoiyap ookamanissa maahkitoh tsikinnisapistotsimaaniya sapatsimapi saomai sapitskihtsiki mii aakit apotsiihpi miistsi otssksiimaanowaistsi kiya otsita akioohspowaistsi ksaahkoi kii sstikistsi otstakaanowaiyi, niit aniyaop iitap itsstapiiistsi aahkakiipoohtoohssi, issitapiiyaopi kiya aahkohtsitohkoinaanskoohssa minérales, aohki kiya sstiki isstakaanistsi.

3. Kanaomianist sakahkaokakihtsimaiksi ak itsstakiiya sokapi oohtaakskssapistotsimaahpiya mii iststsiki iitapsaopi, kii ak sopoiyaahkip maahk sopoyapistotsissa ihtak kssksapistotsimaopi kam anooksistotsiki environmental, koinaanihkaani, maanistapaitapiihpi, paitapiiysinni kiya ihtsisinnipi natowapi.

Article 33

1. Okiowaitsitapi iitotohkoiki maahk awatai oonissi otaanistapitapiihpowaiyi kiya otoh poksiimowaiksi maahkohtssapossa oostowa otaanistokakihtsimatopi opaitapiiwahssinni. Aamo maatoht issaanapiwa maahkitsinnitapiissa miistsi kanaomianist sakahkaokatsimaiksi miiksi niitsitapi otsitaopiihpowaiyi.

2. Okiowaitsipi iitotohkoiki maahk aksipotakssa omahtaak aniihpiya akitsinnitapiiksi otsoohkowiisinni.

Article 34

Okiowaitsitapi iitotohkoiki maahk aiyanakissa, akiipohtoohssa kii oomanistaipohtoohssa miistsi otakihtaksowaiyi ihtaikaihtsimaopi kii miistsi opatapiihpowaiyi, otatowapssowaiyi, inaahkotao matskaahtopistsi paitapiiysinni, otaanistawaawatoohpiya, otaistotsipowaiyi kii, kii kamitstsiissi, coutumes juridiques kiya otsiisamaistotsipowaistsi, kii maahkohtsapoohssa les normes internationales relatives aux droits de l’homme.

Article 35

Okiowaitsitapi iitotohkoiki maahk otsitapitsissa miiksi matapi iihpipotowahpi maahkaotoitsikatossa aakitap sokapi miiksi otsiikhowaawai.

Article 36

1. Okiowaitsitapi, niitanniyap ihtaiyakiitsiiksiiiks miistsi iihkihkaakssistsi, iitotohkoiki maahkomanistaotsatohkootsiyyssa, oksokowaahsinni kii maahkopokawatoomaahssi, itsinnaniyaop otapssowaiyi mii atsimapi, omaanistapaispiya, politiques, kotsimaani kii otaakani ihtap saikimaopiiksi isksskaaksinni omanistapaisspowaiyi, miiksi otohpokitapiimowaiksi kii mat aniyaop miiksi sstika matapiwa iitsaikimaopi mii iskskaasinni.

2. Kanao miyaanist sakahkaokakihtsimaiksi, akoktohpokopiiimotsi kii iihpokatapiimiiya okiowaitsitapi, ak itsipotakiiya omaht ak sopoiyaatoohssi kii iihtsopoiyap aisapakiihpi aamo iitotohkoikiyaopi.

Article 37

1. Okiowaitsitapi iitotohkoiki maahkonissa, ookakiaossatoohssa kii aahk aiyanaiopotooohssi innaistsiiyssiistsi, sapistotsimaanistsi kii sstiki sokapiistsi akakihtsimaanistai ist sapistotootsiimahpiya kanaomiyaanist sakahkaokakihtsimaiksi kiya otsitohk aahssowaiksi kii kanaomiyaanist sakahkaokakihtsimaiksi maahksinnakiissa inaistsiiyssiistsi, sapistotsimaanistsi kii sstiki sokapiistsi maaksipotakssiistsi.

2. Maatsitsipa mii Déclaration aakokotaniyaopi iit siistonaipohtoohp kiya mahkot aapatsipotsissi kiya aakohtomowahpi, iiksi okiowaitisitapi otsitotohkoikiipowaiyi iitsinsinnaipi miistsi innaistsiiyssiiistsi, sapistotsimaanistsi kii sstiki sokapi maaksipotakssinni.

Article 38

Kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi kii iihpokaptakiimiya kii iichtsitsipssatsiya okiowaitisitapi, aak sopoiyaahkimiya, iitsinaniyaop mesures législatives, omaahkoht sapakiihpowaiyi aamo Déclaration.

Article 39

Okiowaitisitapi iitotohkoiki maahkohkotsimaani ihtaohpomaopiksi kii technical maahkohtsspommoissa miiksi kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi kii maahkatsstakatossa coopération internationale, kiya maakitaahssaistotsissa miistsi otsitotohkoikiipowaistsi aamo iit sinnaipissts Déclaration.

Article 40

Okiowaitisitapi iitotohkoiki omaahkitsinnapssa mii aotaipoiyissa maak okakihtsimaani kii sokapi omatak sapisstotsipowaiyi saiypomapi kii aawaakohkowahssi miiksi kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi kiya sstsika kannitapii, ki nityoi maahkoht sopoiyap sapistotsiissi iikitahkipistsi maa nitsitapi kiya oohkowitzitapi. Anii nistapokakihtsimaani iihkotoohpiihkihkatakiyaop iihai sapaopistsi, iisamaistotsipistsi, koiyitsimaanistsi kii systèmes juridiques otsitstakihpi miiksi okiowaitisitapi otsitapitsstapiihpi kii normes internationales relatives aux droits de l'homme.

Article 41

Miiksi iitsinapssiiksi institutions spécialisées amiiksi Nations Unies otokaanitapiissowaiyi kii sstika intergouvernementales kanitapiiksi akitsinnipotakiiya maahkoht sopoiyaahkipiya miistsi iitotoistapistsi aamo Déclaration iihstssapakipi oomataatstohkssinni, notamment, sstiistsi coopération financière kii isspomihitani technique. Onoohkaakohkotanistsitsinapssi okiowaitisitapi miistsi isstaksisinaahpi aak aksipotsip.

Article 42

Miiksi Nations Unies, aitsinapssiiksi, iitsinanista miiksi Instance permanente aotoitsikatoomiksi okiowaitisipi iitap itsstapiistsi, kii institutions spécialisées, iitsinaniyaop miiksi oohkowitzitapiiwa, kii kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi ak aiyanakimiya innakootsiiyssinni kii aaohta sopoiyap ai sapaossi miistsi iitsipotsipistsi aamo Déclaration kii aahksiitak sopoiyaahkiissi omaanist ak sokapiihpi aamo Déclaration.

Article 43

Miistsi iitotohkoikiyaopistsiiiniipiya aanowa aamo iihpii iimakomainakapi aahkohtsikamotaopi, innakapi kii sokaitapiiysowaiyi miiksi okiowaitisitapi.

Article 44

Miistsi kanitaotohkoikissinni aawatapaissinni iiniihpiya annowa sinnakssinni kii nitoi niitsipoyi ninnaiksi kii aakiiks miiksi okiowaitsitapi omaanistsitsitapiihpi.

Article 45

Maatsitsitsipa amoo Déclaration aahkit sisston aipohtoohssi kii aahkssikaaatstoysi otiitotohkoikiihpi okiowaitsitapi anohk kii iisohtsik omatohkoitapiissowaiyi.

Article 46

1. Maatsitsitsipa aamo Déclaration maahk anistap aipohtosi otowaanis miiksi kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi, okioaitapi, oohkowitzitapi kiya nitsitapi otaakohkot stam anist apaissa kiya maahk anistsissa otakohtsikitahkipi mii Charte des Nations Unies kiya maahkanistapohtoohs ot sapitsissi kiya iikitsimohkatosi maahkoht anookihkissi kiya apohpatskissi, sopokii kiya inakii, mii intégrité territoriale kiya l'unité politique miistsi souverain kii aawatapaissiiksi kanaomiyaanist sikahkaokakihtsimaiksi.

2. Ai aistotsiki aamostsi iitotohkoikiyaopistsi iitsinnaipi aamo anohk Déclaration, matapi otsitotohkoikiihpi kii niistsitsitsai taistsiistsi itotohkoikiyaopistsi kanaitapi aksinakim. Aiyaistotsiki miistsi iitotohkoikiyaopistsi iit akohtopi aamo Déclaration akitamohtsskaapikisip maanistsitap itsstapiihpi akakihtsimaani loi kii akoht sapaop niitohpohkimmotsspi aux obligations internationales relatives aux droits de l'homme. Isttsiki istssaapiksipi aksinaok saooht sikahksistsotssiyaop kii aksiiikskip kii maahksikakoht sapakissi iinipis kii inakissi otsitotohkoikiihpistsi kii omaahk awatapais sstikiks kii iihstikinni sapakissi kii oonahkatapiistsi otaistotsipi amii société démocratique.

3. Aamostsi iitsi potsiihpistsi moi Déclaration akanistap otsistapitsip kamohp isksskatsiki miistsi principes de justice, iihkaanai sapitsipi aahkanistsaopi, innakissi droits de l'homme, nitoi aahkohkananistaipoiyaosi, sai sikahkssamotsiiaosi, sokokakihtsimaani kii soko maitakssinni.